

Glasilo Prekmurskih Slovincov. Cena na leto 20 K, če jih več vküp hodi na eden naslov, če samo edne 30 K. Urednik i izdajatelj Klekl Jožef vp. pleb. Črensovci Prekmurje.

NOVINE

Rekopisi se pošiljajo na g. urednika naslov i se ne povrneje. Oglasi (inserati) se sprejmejo v g. Balkanji Ernesta tiskarni v D. Lendavi. Cena za eden kvadratni centimeter 1.50 fil. za ednok, za večkrat popüst.

Naročijo se Novine jedino pri „Opravništvu Novin v Črensovcih, Prekmurje“. Samo na té naslov se sme poslati tudi naročnina.

Nekaj od naše agrarne reforme.

Povekšati količino poljedeljskih i živinorejskih pridelkov i s tem vzdignoti občni ljudski blagor, to je edini namen vsake poštene agrarne reforme. Pitanje je, jeli naša agrarna reforma nas pripomore do toga zaželjenoga cilja, ali ne?

Zdaj ne pišemo poprek od agrarne reforme, edno občino mammo samo pred očmi, teda eden ožji krog našega Prekmurja, i to samo zato, da se tak bole ostro vidijo žalostne posledice agrarne reforme, če se nadalje tudi tak rešuje važno pitanje kak so to ništerni gospodi začnoli.

Občina, od stere se piše, ma 147 družin. Od teh polovica ma telko, da iz svojih pridelkov lejko izhaja, teda približno na vsako kotrigo ma 1 oral (plüg) zemlje.

To so v resnici zdrave familije, ar če so slabe razmere si tudi pripovajo telko, da brez gvanta ne ostane nišče v družini i od glada tudi ne merje.

Blüzi 30 družin je takših štere nemajo zadosta svojega. Lastni pridelek njim samo te zadostuje, če je za istino bogata letina, to je, če dobro plača silje, dobro rodi kukurca i dosta je krumplov. V slučaju srednje žetve, Bog zna, kak i skoj živejo tej ubogi ljudje.

Tretja skupina je ubogi poljedeljski proletariat, siromaki „nema nikaj Miškeci“, — dnevničarje, težaki, to je tista skupina, štera je nikdar ne zadovoljna. Takših je približno 30 družin.

No, naša agrarna reforma prvoy skupini nikaj ne da. Druga dobi telko, da njim zemlja za lastno potrebo zadostuje. Prole-

tarci dobijo največ, vsaka kotrigo po eden oral.

Kak je lepo to na paperi! V dejanskom življenji se pa včasi pokažejo žalostne, skoro neiznosne posledice.

Mislimo, da je znano vsakomi, da je zemlja sama ešče nej zadostno sredstvo za dober život. Brez gnoja, brez škeri, brez semena če li obilno maš zemlje i ešče več sirove moči, zabadav čakaš žetvo, ne pripelaš v gümlo niti eden snopiček.

Glavna stvar je zato zdaj, kak si naj pomorejo tisti, ki so dobili zemljo, ali šker, živino, gnoj pa nemajo?

To je tista točka, od štere niti na stopaj ne pridemo naprej i uvörjeni smo tudi, da naša, tak zvana agrarna reforma, ravno pri toj točki prle ali sledkar ali zagvüšno merje.

Podlistek.

Drobtinice od zdaj valanom pravi.

Piše Dr. Janko Leskovec, fišk. v D. Lendavi.

Povedao sam že, da naša postava prepovedavlje ženitev med krščeniki i nekrščeniki z norimi i z onimi, ki so že veljavno oženjeni i podobno. Kaj pa te, če se takša ženitev vendarle izvrši, na priliko, če se što, ki ima ženo, poroči z drugov ženskov i ta nič ne zna, da ima njen zaročenec že drugo ženo. V takšem slučaju smej nedolžni vedno tožiti, da se takša ženitev spozna za nevalano. Naša postava pravi, naj sodnija pri takših tožbah vedno gleda na to, če je mogoče ono stvar, štera napravi ženitev za nevalano, — tak imenovani zadržek — odpraviti. Če je mogoče, je takša ženitev valána, če pa ne mogoče, je dopüščena zopetna ženitev ali možitev. Rečimo: Naša postava ne dovoli poročiti se med preveč bližnov rodbi-

nov na priliko med bratrancom i sestričnov. Vendar, če tiva dva prosita, da se te zadržek (akadály) odpravi, njima ide gosposka rada na roko i je njihova ženitev valána. Če se pa poroči na priliko mohamedanec s kristjankov, se to ne da popraviti i je takša ženitev nevalana.

Ešče pred ženitvov ido po drugih krajih Slovenije premožnejši zaročenci k notaruši delát tak zvana ženitna pisma. Gospodarstvo je tam namreč drugo kak pa v Prekmurji. Skoro povsod je na grünti en sam gospodar i žive tudi po navadi v hiši ena sama družina, kvečjemi ešče oča i mati gospodarita, nikoli pa ne družine brata ali sestre gospodarja. Če so tej sploh pri hiši, so neoženjeni, ali pa majo svoje družine indri. Navadno nemajo tej bližnji sorodniki gospodarovi nikaj lastne zemlje. Če so si prihranili kaj penez, je majo naložene v hranilnicah ali vöposojene pri drugih ljudih ali po so na grünt intabulerani.

Kda gospodar že stari grata i ne več za delo, izroči zemljo sini ali

hčeri, vsigdar pa samo enomi, ostali deci pa izgovori gotove peneze. To se zgodi z izročilnim, (prekdajanskim) pismom, v šterom izgovori stari gospodar tudi sobi vžitek (hasek) pa stanovanje v hiši (kot). Večkrat se sklene obednim tudi ženitna pogodba med novim gospodarom oziroma gospodaricov i pa njega ženinom ali nevestov. Ženitna pisma ali kontrakti sami se morejo delati pred notarjušom, ovači ne valajo nikaj. Na Kranjskom prinese po navadi nevesta (sneha) ženini, (mož) če se primoži na grünt, gotove peneze i se tei penezi intabulirajo na grünt. Ravnotak prinese tudi ženin nevesti svoje peneze, če se priženi na njeni grünt.

(Dale.)

V Subotici.

A zača se té léd že tudi vtaplati povnožavati broj bunjevski študentov posebno zdaj pod dobrim vodstvom ravnetelja dr. Vojnič-Tuniča. Bunjevci majo svojo narodno nošo. Moška se ne loči dosta od

Zdaj pa poglednimo bodočnost naše občine!

70 družin de živelo kak doz-daj. Ali ar so njim vzeli v arendo vzeto zemljo, začasno se njim umetno zaprla pot napredovanja. Do segamao, v dobrom slučaji, so odavali silje, živino, tū pa tam si zašparali ništerne krone i počasi bar, ali zagvūšno so napredūvali. Poznamo takšo družino med njimi tūdi, štera ma 6 dorasle močne kotrige, 10 krav i konjov, zemlje pa le 10 oralov. Ka de z temi? Obdelali bi zagvūšno ešče 5 oralov, ali nemrejo dobiti, ar so v prvaj skupini označeni!

Kak si pa pomore druga skupina? Zadosta živinske moči nema, škeri tūdi ne. Teda ali de slabo obdelana zemlja, ali je pa prisiljen, da si posojilo proši, plača strašne kamate, zadolži se in če dvakrat zadržim je slaba letina, na boben njemi pride celo siromaštvo.

Od tretje skupine mislimo da niti pisati nej potrebno. Pri ljudskom šteji smo vidili družine, štere majo praše, 2 kokoši, malo hižico brez gospodarskoga poslopja i brez gospodarske škeri, ali ar družina ma 8 kotrig, dobili so 5 oralov zemlje. Veseli so res, ar med temi 5 orali je 3 oralov že posejanih.

navadne naše bivše prekmurske nedelne noše, gda so naši dečki i moški v črevljah „na grbe“ hodili k meši v vozkih čarnih hlačaj, razlika je to, ka Bunjevci majo svoje kosmate kape (hobe) povprek vsi. Ženska obleka je spodobna našoj, samo ka je bogata. Negdašnji naši „pančorje“ so v najjakšem cveti tū, a so dugši od naših. Janke so gladke brez vseh fodrov i šlingov, nego šurke neizmerno. Po deset pol visi v ednoj janki z Bunjevke i do 18 metrov svila potroši za eden par obleke devojka ali ženska bunjevska. Nosijo se većinoma v svili. Po zdajšnjoj ceni košta 25 jezero koron edna bunjevska ženska obleka i nejedna Bunjevka je ma po 16 parov. Okoli šinjeka pa nosijo verižice iz pravoga zlata.

A vsem tom bogastvi je to ljudstvo pobožno, pošteno, dostojno. Nega tam kriča na vulici, ne vidi človek pijanca, nereda. Cerkvi so lepe, jako dobro obiskane i samo v franciškanskoj cerkvi je lani 80 jezero ljudi sprijelo sveto prečiščavanje. Frančiskani nemajo nikaj, pa li, kak se je

„Meli mo krūj“ — pravi novi vért, živela agrarna reforma! Samo to je škoda, da ne misli na drugo leto, ne briga se za to, kak de rodila zemlja brez gnoja, brez škeri, brez živinske moči.

Tem tūdi samo posojilo pomorje. *Ali pitamo dotične gospode v banki, jeli majo posojilo za proletarce?*

Dug, kamati, egsekutorje, fiškališi i boben pridejo zopet na dnevni red v našoj občini i mesto napredovanja pridemo do spoznanja, da nam jako — kak strašno, hūdo ide!

Poljodeljski proletariat ostane, srednji vertje se napunijo z dugom, proletariat de pa glasen kak nikdar prle.

Zakaj nam pa te agrarna reforma?

Dajte nam zemljo, ali živino, škeri, ali bar posojilo tūdi, te nam pomore agrarna reforma, inace pa hvala za njo, ostanimo pri starom!

Glasi.

Naj se kem hitrej začne zidanje železnice Sobota—Ljutomer—Ormož, so hodili naš poslanec g. Klekl ešče posebi prosit g. ministra Jucó Ivanoviča.

Vojno posojilo. Listi so prinesli vest, da naša država ne prizna vojnih posojil. Na to je šo v imeni

njihov častivreden gvardijan zrazo, majo vse, ar je dobro ljudstvo ze vsem preskrbi. Najlepša zidina v Subotici je varoška hiža, nova zgradba i smemo trditi da tūdi najlepša ali edna izmed najlepših zgradb v celoj Jugoslaviji. Samostan O. Franciškanev pa ma to zgodovniško čast, ka je bio nekdaš grad Hunyadi Janka (Janoša) ki je z sv. Janošom kapistranskim. Turke premagao pri Belgradi. Ešče dnesden stoji njegov studenec v kloštri. Z ograkeka toga kloštra se je nosila tūdi zemlja v Budapešt za tisti brešček, z šteroga je novokronani kralj z sabljov sekao proti štiram vetrom sveta.

Po božoj službi smo šli v gostoljubno hižo bivšega subotičkoga velikoga župana, zdajšnjega narodnoga poslanca dr. Sudareviča na obed. Zvūn poslanikov se je zbrala tū vrla bunjevska inteligenca, štera našoj prekmurskoj posebno v tom služu z dobrim zgledom, ka čeravno odgojena kak naša v madjarskom dūhi, čūti i govori horvacki i se z celim srcem potegūje, da svojemi ljudstvi

jugoslovenskoga kluba, naš poslanec g. Klekl na finančnoga ministerstva oddelek za obravnanje državnih dugov i tam zvedo sledeče: „Država prizna duge, a ne pa obveznosti, da bi je izplačala, dokeč to ne odloči reparacijska komisija v Parizi i naš parlament. Dugovje vojnih posejil naime znašajo 30 mil. dinarov“.

Izvoz teških konjov je dovoljen. Pred božičom je hodo naš poslanec g. Klekl pri ministri poljedelstva dr. Velezari Jankoviči z drugimi poslanci naše stranke, pa ga je proso naj doveli izvoz konjov iz Prekmurje. G. minister je to obljūbo i svojo obljūbo tūdi zdržo. Smejo se konji z Prekmurji vōzvažati i carina je znižana na 500 dinarov na en komad. Konje *po jako dobroj ceni* kūpūje trgovec iz Berlina. Fal naj nišče ne da konjov tā, ar Nemeč plača, ka se prosi. Dolnjelendavski g. župan B. Sever i živinozdravnik g. Sok sta prevzela trūd na sebé, da konje odata Nemci, vsi kmeti naj se zato na njeva obrnejo.

Tiča Popovič, minister, namestnik min. g. Pašiča, je našim poslancom g. dr. Hohnjeci i g. Kleklini, gda sta prosila izpūstitev dolenskoga plivanoša to izjavo: Madjari neso najšli nikše krivice pri Klekl Jožefi dol. pleb. da bi proti državi kaj delao, nego z zapora ga ne pūstijo zato, ar je hodo večkrat prek meje i ga držijo za špijona. — Zaistino nesramna madjarska laž. Naše oblasti keliko bolje so pravične, olikane, potrpljive kak madjarske. Pūstile so prek madjarske dūhovnike v naš kraj, še razne reči so njim dovolile, da smejo prek meje nesti, neso je nikdar ovirale v spunjavanji njihove dūhovniške dužnosti,

spravi blaženost, zadovoljstvo v novoj državi. Pa ta inteligenca i to dobro bunjevsko ljudstvo ma stokrat vekše težave i borbe proti srbskoj nadvladi kak mi v Prekmurji.

Obed pri g. dr. Sudareviči večerja pri g. pleb. Rajč Balaši nar. poslanci i drugi den obed pri g. pleb. Budanovič Lajčiji je bio izraz i dokaz tiste stare svetoznane „bačke gostoljubnosti“, štero prehvaliti ne moremo. Ljūbezen je tū kraljūvala i ljūbezni-vost se smejala dol na gosta z src hižne mil. gospe Sudarevičove i vseh hižnih očov. Poleg té ljūbeznosti pa moramo posebno povzdignoti tisto veliko i globoko poštvavanje, s šterim je obdala cela Subotica ministra na razpoloženji, predsednika našega kluba, dr. Korošca, gdekod se je obrno. To ljudstvo, štero zna poštvovati velikoga moža dr. Korošca, je pokazalo s tem, da je zrelo i je čaka srečna žetev lepše bodočnosti.

(Dale).

Naročte si Novine!

madjarska vlada pa da plivanoša dolenskoga, šteri ma prek meje podružnico Ritkarovci, zgrabiti, nesmileno zbiti, z jezikom madjarske kulture osramotiti i v najtrdnjšo vozo med hišodelnike zapreti. Niti to siromaki vozniki ne dovolijo, da bi mešüvao, mešo poslušao ešče več — poslušajte, — *vogrška krščanska vlada* ne dovoli, da bi duhovnik prišo k vozniki i bi se té spovedo. — Gda sta poslanca to povedala ministri, je te oblübo, ka se obrne v Pešt na našega poslanika, na mednarodno komisijo i ešče na rimskoga papo za osloboditev nedužnoga duhovnika.

„Ministerski svet“ je naznato po svojem predsedništvu našemi poslanci g. Klekni, da je sprijeo njegovo pismo i „Spomenico“, v šteroj so žele našega prekmurskoga ljudstva potom lendavskoga spravišča naznanjene i da je vse dao dotočnim ministrom v rešenje.

Páli nikaj za Vas!

Ali Vam želodec nej v rédi? Žmetno ceranje? Nemate téka?

Oj, kak te zadovoljni, če koštate Fellerove prave Elsa kruglice! Té so zaistino dobre! 6 škatlic 18— K. Sagrađa Barber 12— K. Želodec okrepeča švedska tinktura 20— K. Balzam i življenski esenc 6— K. Pravi Seehoferov balzam 15— K.

Pakivanje i poštnina se računa posebi ali najfalej. Kelko več se naednok naroči, tem falejši bodo stroški. Naročila se adresirajo: EUGEN V. FELLER, lekarna Stubica donja Centrala 140. Hrvatska. Pri pitanji se štampilje more pridjati za odgovor.

Zaj že znamo, zakaj je v občini v Bakovcih tak malo glasov (votumov) bilo. Kak slednje ovadbekažejo, kr. notar Koder je bio voditelj celoga dela, dabi tak krščanske glasi vse v kraj zbriso! Na den vküp pisanja votumov je notar prej tüdi bio pri župani? I od šteri je zvedo i spozno, da so krščanski, tistim je vsakom posebi pravo: po mojem mnenju vi nemate votuma! I tak vsi priprosti i postave nerazumlivi Bakoski občinarje so se samo obračali i šli eden za drugim domo. Tajno nam to pripovidava z Bakovec Kühar Janoš civilni invalid, ki bi mogo biti pri volilnoj škrinjici, samo ka njemi je na takši način notar tüdi votum vzeo.

Prekmurski delavci. Vsi tisti prekmurski delavci, ki želejo iti na delo v Slavonijo na repo in žetvo, sploj na celoletno delo, zglasite se na Državni posredovalnici za delo v Murskoj Soboti. Té urad je pripravljen Vsem posredovati delo tak v plači za peneze kak za zrnje (rész). Obrnite se z popolnim zavüpanjom na vodjo toga urada, ki je že vse potrebne štöpaje napravo, da vam pos-

redüje delo, službo, na celo leto. Keréc Franc vodja urada za posredovanje dela v M. Soboti (Dr. Czifrakova hiža). -

Franc Seršen, trgovec v Ljutomeri pri cerkvi ma zmérom veliko zbiro lepoga i močnoga blaga za moške i ženske obleke, štere odava po najzmernejših cenah. Pri Seršeni se dobi tädi vsevrste svilo za **mlinske sita** (pajtlne) po najnižišoj ceni.

K odaji v Štrigovi. Na 2 štoka hiža, 7 plügov goric, sadovnjak, zemla i log, 2 hiži i pivnica. — 5 plügov goric, hiža, sadovnjak, log i preša. — 18 plügov goric, sadovnjak i bukov log i oratja zemla z dvema hižama. Zglasite se zato na **Raskriži pri Kumparič Štefani.**

V Dolnjoj Lendavi bodo z 1. marcijom odprli svojo kancelarijo v hiži okrajnoga sodišča novi kraljevski notariuš g. Rudolf Kramer.

Senje za živino i kramarijo bode v Dolnjoj Lendavi v sredo dne 2. marcijuša. Posebno vsi tisti, šteri majo mlade žrebce, edno do dve leti stare, naj je priženejo, ar bodo prišli küpei, šteri bodo do 200 takših žrebcev poküpili i drago plačali.

XIII. zbor (gyüleš) zveze županov bode v Dolnjoj Lendavi na sejmski dén, v sredo dne 2. marca ob 9 vöri predpoldnom. Naj se vsakši pašči, ar bode se hitro skončalo.

V nedelo, dne 20. februara je bio v Dolnjoj Lendavi občni zbor (közgyüles) lendavskih goric. Prišlo je do 500 vértov od blüzi i daleč. Sklenoli so, da se zveza, kak so jo vogrska gospoda gor postavili, opüsti in bo opet v goricah takši red, kak je nekda bio. Račune bode pet zavüpnikov od več občin pregledalo i se bodo v „Novinah“ potem objavili. Celi občni zbor je skleno tüdi poslati vladi protest proti dovolitvi uvoza italijanskih vin v naš orság, ar bi cene našim vinom potem preveč nazaj šle. Občni zbor je vedo lendavski župan g. Božidar Sever.

Požarnim društvom i vsem občinam lendavskoga okraja je bila od nadzornika požarnih bramb i gasilnih domov poslana okrožnica, kak naj vredijo gasilno službo. Poročati morejo občine do 10. marca toga leta na vsa pitanja.

Osebna vest. Naš glavni vrednik i poslanec g. Klekl so v ponedlek 21. februara se vrnoli zdravi iz Belgrada i ostanejo par tednov zdaj doma.

Pazite! Što še má 80 kronske bankovce, naj se pašči k davčnomi uradi (adóhivatal) v Doljno Lendavo ali M. Sobotu, ar samo do 28. februara se lahko zme-

nijo, potem več ne bodo vahali.

Dom i svet.

Za predsednika Slovenije in Prekmurja je bio imenüvan dr. Vilko Baltič, ki je dozday bio čestnik v ministerstvu v Beogradu. Ščemo viditi, kak bode za nas delo, teda bomo še kaj več napisali.

Vlada v Belgradi še zmirrom nema zadostne večine. Njedna stranka nešče v vladno ladjo, štera bi naš orság rada spelala v centralizem, ar se vsaka poštena stranka boji, da se potopi. Samo slovenska samostojna stranka, ki vküp drži z Žerjavovov demokratskov štrankov bi zavolo ministerskih stolov rada stopila v vlado.

Francoska in Poljska ščejo napraviti med sebov močno političko in vojaško zvezo. Predsednik Poljske republike Pilsudski je bio zavolo toga več časa v Parizi.

Občinske volitve ščejo v Sloveniji biti meseca aprila letos. Ali bodo tüdi v Prekmurji, še nam neso naznanili. Čas bi že bio.

Na Vogrskom je štatarium vün zglášeni, ar se vlada boji, da delavci, šteri so se začeli gibati, komunizma vün ne zglasijo.

Za narodno cerkev je v Ljubljani pred osmi dnevi eden duhovnik šteo reklamo delati, pa bi ga poštene krščanske žene skoro pregnale.

Dete milijonara Pollaka v Ljubljani je eden falot, šteroga oča je v službi pri Pollaki, odpelo iz šole i je zahtevo 60.000 dinarov od očeta. Ne se njemi je posrečilo, policija ga je v roke dobila i zdaj bo pa kašo piho.

Podpirajte Novine!

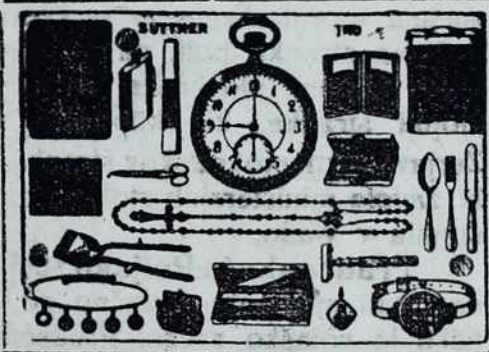
Tisk: E. Balkanji Dolnja Lendava.

Novi jugoslavski fiškališ

Dr. Josip Goljevšček
je odpro svojo kancelarijo v
Murskoj Soboti v varaškoj hiši.

Štefan Huzjan
mehaničar
Dolnja Lendava hižna št. 63.

Pontüja mašine za šivanje
na malo i veliko, vsako
vrstne za ženske i šoštare.

Ščete dobro i poceni kúpiti?
Najzanesljivejša
vöra je Suttnerova vöra!

Niklasta, jeklena (ocelna) srebrna ali zlata
vöra, vsaka Vas bo zadovoljila. Tüdi verižice
(lančke), prstane, vühane, vsakovrstne dare,
i potrebščine kak: škarje, može, priprave za
britje šibičnjeke (toke za špice) diamante za
rezanje stekla (glaža), doze za smodke (ci-
gare) i cigaretne, zapestnice itd. Vse dobro
i poceni najдете v ceniki.

H. SUTTNER, Ljubljana, št. 945.

Nasl. Marton Kalmana
Jožef Toplak
železna trgovina
v DOLNJOJ LENDAVI.

Priporačam:

Obljalo za lančare,
Portland cement,
Vapno na malo in na veliko
Koks in bukvenovogelje za
kovače.

Zdaj rávno je prišlo tüdi
dosta vsakevrste železa.

Nizke cene!

Podpirajte Novine.

Gospodarska Zadruga za Prekmurje, Mursko Polje i Slovenske gorice r. z. z. o. z.

odáva: razne tkanine za moške i ženske obleke, vseh vrst začimbé, črevlje,
usnje (leder), deske (blanje), stavbeni les (za cimpranje), poljedelske
stroje (mašine).

Küpüje: pšenico, žito, kukorico, hajdino, proso, oves, kože, pač vse kmečke
pridelke. Posredüje (pomaga kúpiti) pri kúpili vekših poljedelskih strojov, kak parnih
mlatilnic (mašin za mlatiti), motorov i. t. d.

Pravico kúpüvati i odavati zadrugi majo samo kotrige. Nove kotrige
(člani) se sprijmejo v zadružnoj pisarni v Gornjoj Radgoni i pri vseh podržnicah.

Glavna trgovina i pisarna v Gornjoj Radgoni.

Podržnice: Gornja Radgona, Sobota, Cankova, Dolnja Lendava, Radgona,
Križevci pri Ljutomeri (Lotmerki).